

Dit is, althans in de uitwerking aan het slot van enkele stellige, of hypothetische beweringen, iets anders, dan wat prof. v. d. Leeuw zeide. Maar ieder verstaat ook, dat, zodra men de scheidslijn die hem en ons scheidt, overgetrokken is, tusschen dezen en genen misduider van de oudste formules van het christendom geen graduëel verschil meer is. Tusschen dezen en genen kan nog wel een interessant wetenschappelijk, niet meer een wezenlijk geloofs-verschil aan de orde gesteld worden. Als de enkele intellectuelen, die zich door zulke ethische camouflage laten bekoren, wat meer intellectueel gebruiken, zouden ze zich misschien nog wel bedenken, eer ze zich, en vooral hun kinderen, aan dit voorbereidend onderwijs van het modernisme toevertrouwen.

Schrijver in het Tijdschrift voor Wijsbegeerte is de bekende dr H. W. Ph. E. v. d. Bergh van Eysinga.

K. S.

De paarden achter den wagen.

Vóór de jongste buitengewone synode der Chr. Geref. Kerk schreef docent v. d. Schuit in „De Wekker” een artikelje inzake de kwestie des Berkhoffs, dat aan ieder den indruk gaf: deze praeadviseur bereidt zich ten oorlog. Thans is in comité de zaak behandeld, en na deze behandeling schrijft dezelfde hand:

„....Er is nog een reden, waarom wij deze Synode een buitengewone heeten. Immers het behoort hier niet verheeld, dat velen ter Synode waren gegaan met vrees vervuld, hoe het toch wel met de zaak van De Berkhoff zou aflopen. Sommigen zagen hem al staan buiten de kerk. Het geschrift en het getuigt uit den laatsten tijd had hier niet veel licht, veel meer donkerheid gebracht. En zie, neen ik zeg niet, dat reeds elke nevel weg is, dat wij reeds elkander beter begrepen hebben, dat wij een grooten stap gedaan hebben op den weg der klaarheid, maar wij hebben elkander als Broeders op de Synode ontmoet en dat acht ik van de grootste betekenis. Er zijn Deputaten tot onderzoek benoemd, die rustig deze materie zullen nagaan en hebben te bepalen of hier werkelijk Schriftaantandring of Schriftverklaring in geding is. Dat is een stap in de goede richting.”

Wij mengen ons niet in de interne zaken der Chr. Geref. Kerk. Maar er is een algemeen theologisch belang bij dergelijke behandelingsmethoden betrokken. Het kan zóó worden geformuleerd: als de kwestie voor de synode en haar „rustige onderzoekers” nog in dit stadium is, m.a.w., als ze nog niet precies weten, of hier schriftverklaring dan wel schriftaantandring is, en voorts: als met deze vraagstelling de kern der zaak geraakt is, welke zin lag er dan in het op de voorgaande synode met de B. gesloten compromis: nu verder geen propaganda maken voor uw gevoelen?

Ieder nuchter buitenstaander bemerkt het: men ontduikt de kwesties, ontduikt vooral de kwestie der belijdenis als accoord van kerkelijke gemeenschap. De belijdenis toch weersprekt het chiasme; ze kan zich natuurlijk vergissen, maar dan moet men daárover praten, niet over het dilemma, dat aan die commissie meegegeven is. Men stelt het probleem zóó, als het ook in de pers van dr Geelkerken herhaaldelijk gebeurt, en blijkt verlegen met zijn houding. Vrees is in de kerk meer dan een slechte raadgeefster: zij is ongelof.

K. S.

RONDOM HET ZAKENLEVEN

Arbeids-gebed — Arbeids-gelofte.

1.

In het oogenblik, waarin de Christen zijn geloof uitsprak in God almachtig, Schepper van hemel en aarde, heeft die Christen zich met een eed aan zijn God verbonden. Die eed hield in, dat hij zijn Hemelschen Vader zou liefhebben en mitsdien dienen „van ganscher harte, van ganscher ziele, van ganschen gemoede en met alle krachten”. (Doopsformulier). Hij heeft daarbij dus ook beloofd, dat dit dienen maar niet zou gaan naar zijn eigen grillig inzicht, doch dat hij met den geopenbaarden wil Gods rekening zou houden en zich daarnaar, zoover in zijn vermogen was, zou gedragen. In de openbaring van Zijn wil heeft God hem talrijke regelen gesteld, waarvan de naleving den Christen dus geboden is. Naast die geformuleerde geboden zal hij, naar zijn belofte, rekening houden met alle voorschriften en inzichten, welke hij uit de gansche openbaring Gods, voorzover hij dat met zijn redelijk denken vermag, kan afleiden.

Hij heeft daarbij voorts nog beloofd het hem door God gestelde voorbeeld zooveel mogelijk te zullen naleven, en gedachtig te blijven aan de woorden: „Zijt dan volmaakt, gelijk ook Ik volmaakt ben”. Zoo is aan het leven van den Christen een rijken inhoud gegeven. In al zijn gedragingen staat hij onder het rechtstreeksche toezicht van God; hij heeft zich dan ook jegens God te verantwoorden.

Een onderdeel van zijn plichten is de zuiverhouding van zijn verhouding tot zijn medemenschen, terwijl hij voorts ook in eigen persoonlijk

leven heeft te gedenken, dat hij is beeld Gods. Dit laatste legt hem zeer zware verplichtingen op voor zijn eigen persoonlijk leven, ook wanneer dit, (gesteld dat het hem mogelijk zou zijn dat vast te stellen), slechts hem persoonlijk en niet den naasten raakt.

Indien hij beloofd heeft het door God zelf hem gestelde voorbeeld zooveel mogelijk na te leven, dan is dat wel allereerst van toepassing in die dingen, waarin God als het ware Zijn werk heeft overgedragen aan den mensch. Indien God het scheppingswerk bekrönt door het besluit menschen te maken en dan aan den geschapen mensch opdracht geeft de aarde te bebouwen, dan maakt Hij dien mensch als een instrument in Zijn hand, om, hetgeen Hij zelf aan die schepping zou willen doen, mede door dat instrument te doen.

Het behoort hier geen uitvoerig betoog, dat God Almachtig, in en door zulk een opdracht aan den mensch, toch de Regeerder bleef en dus ook de gansche schepping, ook de mensch, in volstrekte afhankelijkheid van Hem bleef verkeerden. Doch zooals God in Zijn scheppingswerk nu slechts volmaakt goede dingen had geformeerd, zoo had ook de mensch tot taak om in zijn beheer naar het volmaakte te streven. Tot dit laatste was de mensch in zijn oorspronkelijken staat toegerust.

Veel veranderde met het intreden van de zonde in het hart van den mensch. Nu bleef hij niet meer de gehoorzame ambtsdrager, die door zijn oorspronkelijk zuivere gaven en krachten de hem opgedragen taak, zonder bezwaar, ook volkomen kon vervullen. Het aardrijk werd om zijnenwil vervloekt. De vroegere harmonie werd grondig verstoord en het leven van den mensch zelf werd verzwakt, wanneer hem als levensinhoud slechts dit werd geprofeet: „In het zweet Uws aanschijns zult gij brood eten, totdat gij tot de aarde wederkeert” (Gen. 3:19). Het werd den mensch gezegd om ook door zijn arbeid zijn brood te verwerven, ook wanneer hem blijkens Gen. 3:17 werd gezegd, dat hij „daarvan”, d.i. van het vervloekte aardrijk, eten zou al de dagen zijns levens, dus van het aardrijk dat voortaan ook „doornen en distelen”, d.w.z. de voedsel-productie verstorende factoren zou kennen. Het zou niet alleen in het zweet zijns aanschijns wezen, doch bovendien „met smart”.

In de vroeger gegeven opdracht, n.l. den hof te bouwen en te bewaren (Gen. 2:15), was het element van heerschappij voeren aanwezig (Gen. 1:26 e.v.). Dit werd niet weggenomen, al hield de vloek dan ook tevens dit in, dat die heerschappij niet meer zoo volkomen zou zijn als vroeger. Maar wel kwamen daarbij de onmogelijkheid, om de vroeger mogelijke volmaaktheid in dat beheer te verkrijgen, alsook de smart en de moeite, welke de vreugde, vroeger in het regeeren genoten, temperden, omdat zelfs de tot Gods dienst gewillige mensch, een niet-volmaakt ambtsdrager, was, die in alles, ook in zijn regeeren en dienen tevens, te kort schoot. Indien er dan ook nog een vreugde in den arbeid nadien mogelijk bleef, dan was dit niet omdat in het bouwen, of in het bewaren, of in het heerschappij voeren op zichzelf een oorzaak van vreugde lag; neen als oorzaak van vreugde bleef alleen deze over, dat de mensch die ondanks zijn afval toch vasthield aan de beloofde verzoening met God, nu in zijn dienst, in zijn arbeid, en dan vooral ook in de wijze waarop hij dien arbeid verricht, zijn Hemelschen Vader mocht toonen Hem lief te hebben boven alles en Hem mitsdien ook in het onderhouden van Zijn schepping te willen dienen met een volkomen hart. Zoo komt er een toepassing van de derde bede, de verzaking van eigen wil om in elk „ambt” (ja óók in de ambten!) en voorts in elk beroep zóó getrouw te zijn, „als de engelen in den hemel” (Heidelb. Cath. Zondag 49).

Uitsluitend in zulk een poging tot vervulling van de opdracht, als bewijs van liefde tot en onderworpenheid aan God Almachtig, is en blijft voor den in Christus met God verzoenden mensch de eenige en ware oorzaak van wezenlijke vreugde. Niet maar van arbeidsvreugde alleen, maar van vreugde zonder meer. Want hij ontvangt aldus de bevestiging, de versterking van zijn geloof, de „vastmaking van zijn roeping en verkiezing” (2 Petrus 1:10), door de groeiende ervaring dat in hem is opgestaan de „nieuwe mensch” die niet meer doet (althans tracht niet meer te doen) al wat op zijn eigen „goeddunken of op menschen-inzetting gegrond” is (Heid. Catech. Zondag 33).

* * *

Het heeft van de zijde der belijders van den Christus niet ontbroken aan betuigingen omtrent het karakter van den menschenlijken arbeid als door God gewild, aan verzekeringen, dat hij door God zelf tot zijn arbeid was geroepen. Het zou niet moeilijk vallen eenige nummers van „De Reformatie” te vullen met citaten van schrijvers uit vele tijden om dat aan te toonen.

* * *

Het werd intusschen voor den mensch niet gemakkelijk steeds een oordeel zich te vormen omtrent de wijze, waarop hij zijn arbeid moest verrichten. Zooals de zonde in alles het bederf bracht, zoo bracht zij ook de verstoring van des menschen oordeel over en inzicht in den inhoud van Gods geboden. Zoo stond de mensch voor conflicten,

indien menschenlijke geboden, inzettingen en inzichten, al dan niet schijnbaar, indruischten tegen de Goddelijke. De slavenarbeid is een van die voorbeelden. Zij zijn wat ver van ons verwijderd en zij liggen al wat geruimen tijd achter ons de streken en de tijden, waarin de slavenarbeid nog een plaats vervulde, (al houden misschien Zuid-Afrika en Amerika nog vast aan enkele toestanden, die zich met de christelijke zede moeilijk paren). Wij hebben in onze omgeving meer gekend de worsteling tegen toestanden, die geen juridische, maar wel ethische en economische slavernij beteekenden. Wij hebben die gekend in den vorm van kinderarbeid, van vrouwenmishandeling, van het afbeulen van volwassen mannelijke arbeiders in een permanent te langen arbeidsdag, onder omstandigheden, die onnodig zwaar drukten, onder loonsvoorwaarden, die ternauwernood het allersoberste brood gaven. Omstandigheden die maakten, dat de aldus werkende arbeider tekort deed aan zichzelf menigmaal, aan zijn vrouw en kinderen in den regel, wanneer hij ook zijn taak van priester in het gezin niet naar behooren kon vervullen, omdat het afgetobde lichaam maar al te moeilijk zich kon bezighouden met de hoogere dingen. De zielszorg voor den arbeider zelf en de zijnen kwam ernstig in het gedrang.

Zoo was er een conflict tusschen het gebod Gods om te arbeiden, getrouwelijk, en het andere gebod, om het beeld Gods zoo zuiver mogelijk te bewaren.

Er is, Gode zij dank, aan verschillende van deze toestanden een einde gekomen. De arbeid van kinderen en vrouwen is verboden of zoo geregeld, dat, met een eeresaluut aan hen, die daarvoor gestreden hebben, mag worden erkend, dat de tergende toestanden van een halve eeuw terug niet meer worden aangetroffen. Ook de economische positie van den arbeider is in het algemeen wel zooveel verbeterd, dat, althans in Nederland, den meesten arbeiders een menschaardig bestaan is verzekerd. Dat een en ander mede door de vakverenigingen is gekomen, gestuwd als deze zijn door aanvankelijk slechts enkele mannen, maar mannen van hoog-ideale opvattingen, behoeft niet te worden verzwegen.

’s-Gr.

A. SCHILDER.

(Wordt vervolgd.)

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Enkele belangrijke besluiten der Chr. Geref. Synode in Noord-Amerika.

Het is moeilijk om keuze te doen uit de punten van discussie en de verhandelingen der Amerikaanse Synode. Want de lezers van „De Reformatie” zullen uiteraard maar weinig belangstellen in de meeste zaken. Amerika is zoo ver weg. Het kerkelijk leven en streven aldaar ligt buiten den gezichtscirkel van de meesten onzes volks in Nederland. Zelfs van het bestaan van kerken van gelijke betekenis en van denzelfden nationalen oorsprong weet menig een maar heel weinig. Dat ligt ten deele ook aan hen die schrijven over de kerkhistorie. Als ’t Noord-Amerika betreft, dan noemen ze gewoonlijk de Mormonen en „Christian Science” — en daarmee uit. Het abnormale en bizarre. Vergetend dat er in de Vereenigde Staten en Canada duizenden wonen die goed Gereformeerd zijn in hoofd en hart, en wars van dat vreemde en verwrongene. Wat meer feiten omtrent die Gereformeerde menschen zou wel zoo nuttig zijn als het ingaan op het leven en streven van Joseph Smith en Mrs Baker Eddy. Het zou de broederband ook meer doen gevoelen. Onbekend maakt onbemind.

Maar hoe dit zij, we zullen in deze causerie maar op goed geluk af enkele grepen doen, in de hoop dat ze belangstelling zullen wekken. In elk geval wat informatie verschaffen.

Laten we maar beginnen met het concept huwelijksformulier. In de „Zeeuwsche Kerkbode” (d.d. 29 April 1932) schreef Ds Van Dijk van Zaandam: „Is die Verklaring noodig?” Hij doelt op de uitdrukkelijke verklaring in ons Concept Formulier dat de gehuwden thans man en vrouw zijn. Als volgt: „Overeenkomstig de wetten van den Staat waarin wij wonen, en de ordinantiën der Christelijke Gereformeerde Kerk hier te lande, verklaar ik U man en vrouw te zijn, in den Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes.” Ds Van Dijk deelt mede: de Zuid-Afrikaansche Gereformeerde Kerken die het gewijzigd formulier van 1921 gebruiken, hebben ook een soortgelijke verklaring. In het gewijzigd Formulier, zooals dit in 1930 te Arnhem voorloopig is aangenomen, staat de verklaring niet. En hij gelooft terecht. Omdat de getrouwen niet als bruidegom en bruid in de kerk komen, doch reeds als „man en vrouw”. Omdat de officiële trouwing op het stadhuis plaats greep. Dat laatste duidt precies het essentiële verschil aan tusschen huwelijksluiting in Amerika (en ook in Zuid-Afrika) en dergelijke plechtigheid in Nederland. In het laatstgenoemde land grijpt

het eigenl. Wat de N. richt, is de Vereen. treedt de kerk, doch burgerlijk. Dr Los om gesteld al noodig. M. wettig leen. Zeker toen Staat in New-Eng. stemrecht. dert ruim. leeraars zal ’voor is in den standers n. ver van „frie, heeft „Amerika. gieuze en Calvinistis. Engelsche. tures on C.

Doch, o. Formulier. mulatie bl. kundige te. Nederland. capaciteit. Woords. Daarom op 16 Juni. aan de Ne. zou eenvo. invoering. schillende. vengenoem. — de vol. doch krach. de commiss. formulier. te maken. latie ervar. dergelijke l. ons land. derland e. essentiële. last gegev. zijde der. al mopper. eens tegen.

Daarenb. een bewijs. gische for. Synode al. taald: de. gebod voo. de Catechi. enz. En z. voor de kr. het gebod. komsten n. ter geleg. 8 Juni. En. Engelsche.

Ja, de C. gebruiken. Al worden. veranderd. tijsche lei. zijn, en g. „primi” ei. enz. enz. steun van. wel gebrui. Publicis” l. Die zelfde. dat de Sy. verschillen. vers aanhe.

Toch is. Amerikaan. We zoekt. dat ook d. maal een. Nationa. we reeds. dag viere. clamatie v. aan zoote. natie wille. aan getrou. zoek om. vooreerst. ten zeerst. afkomst, g. zaken van. iets moet. volk opko.

Het is t. trouwen. dat het de. nen en he. wens, de l. Day” reed.